

Obsah

1	Geologie a její poslání	7
1.1	Vědní obory geologie	8
2	Země, její tvar, vlastnosti a stavba	10
2.1	Tvar Země a její velikost	10
2.2	Základní údaje o vnitřní stavbě a složení Země	11
2.2.1	Zemské tíhové pole a izostáze	11
2.2.2	Zemské teplo a teplota uvnitř Země	13
2.2.3	Magnetické pole Země	14
	Otázky a cvičení	15
3	Geolog studuje zemskou kůru a povrch Země	16
3.1	Geologické mapování	16
3.2	Poloha horninových těles v zemské kůře. Geologický kompas	17
3.3	Výzkum geologických struktur	18
3.3.1	Poruchy v horninových tělesech	19
3.3.1.1	Pukliny a zlomy	19
3.3.1.2	Homoklinály, flexury, vrásy	21
3.3.1.3	Vrásové přesmyky a příkrovy	24
3.3.2	Konkordance a diskordance	25
	Otázky a cvičení	26
3.4	Praktická cvičení	26
4	Čas v geologii. Vrstevní sled a paleogeografický vývoj Země	33
4.1	Určování absolutního a relativního stáří vrstev a horninových těles	33
4.1.1	Litostratigrafie	34
4.1.2	Biostratigrafie	35
4.1.3	Chronostratigrafie	35
4.1.4	Chronometrické datování v geologii	36
4.2	Facie a paleogeografie	38
	Otázky a cvičení	39
4.3	Exkurze	40
5	Geologické procesy ovlivňující vývoj zemského povrchu	41
5.1	Endogenní dynamika	41
5.1.1	Zemětřesení a hlubinná stavba Země	41
5.1.1.1	Hlubinná stavba Země	43
	Otázky a cvičení	48
5.1.2	Geologický cyklus a vznik pohoří	48
5.1.2.1	Pevnínovorné procesy	48
5.1.2.2	Horotvorné pohyby	50
	Otázky a cvičení	57
5.1.3	Magmatismus, vulkanismus, metamorfismus	58
5.1.3.1	Magmatismus a vulkanismus	58
5.1.3.2	Metamorfismus	62
	Otázky a cvičení	65
5.1.4	Praktická cvičení	65

5.2	Exogenní dynamika	67
5.2.1	Procesy zvětrávání	67
5.2.1.1	Vznik půd	69
	Otázky a cvičení	69
5.2.2	Gravitační pochody	69
	Otázky a cvičení	71
5.2.3	Geologická činnost tekoucí vody	72
5.2.3.1	Hydrogeologický cyklus	72
5.2.3.2	Rušivá a tvořivá činnost tekoucí vody	73
5.2.3.3	Vznik údolí a říčních teras	75
5.2.3.4	Podzemní voda. Puklinová voda. Prameny	79
5.2.3.5	Vznik krasových jevů	80
	Otázky a cvičení	82
5.2.4	Ledovce a zalednění	82
5.2.4.1	Vznik a rozšíření ledovců	82
5.2.4.2	Rušivá a tvořivá činnost ledovců	84
5.2.4.3	Teorie vzniku zalednění	86
5.2.4.4	Periglaciální jevy	87
	Otázky a cvičení	87
5.2.5	Geologická činnost větru	88
5.2.5.1	Rušivá a tvořivá činnost větru	88
	Otázky a cvičení	89
5.2.6	Geologická činnost moří a jezer	89
5.2.6.1	Geologická činnost moře	91
5.2.6.2	Mořské usazeniny	92
5.2.6.3	Geologická činnost jezer	95
	Otázky a cvičení	96
5.2.7	Geologická činnost organismů	97
5.2.7.1	Působení organismů na utváření zemského povrchu	97
5.2.7.2	Člověk jako geologický činitel	98
5.2.7.3	Geologie a životní prostředí	99
	Otázky a cvičení	100
5.2.8	Impakty a jejich význam	100
	Otázky a cvičení	102
5.2.9	Exkurze	102
6	Opakování a procvičování učiva	104
6.1	Charakteristika stavby a vlastností Země	104
6.2	Endogenní geologické pochody a jejich projevy na zemském povrchu	104
6.3	Exogenní geologické pochody a jejich projevy na zemském povrchu	105
6.4	Geolog studuje zemský povrch. Geologické datování	106
6.5	Geologie a životní prostředí	106